

Från ladugård till La Scala – Birgit Nilssons väg

Berättelse

En röst som inte gick att tysta

Birgit Nilsson föddes 1918 på en gård i Västra Karup i Skåne. Hennes föräldrar var bönder, och i en sådan familj förväntades barnen följa i föräldrarnas spår. Tanken var att Birgit, som var enda barnet, en dag skulle ta över gården. Men hon hade andra planer. Hon brukade själv berätta att hon kunde sjunga innan hon kunde gå, och musiken var något som ingen i hennes omgivning riktigt kunde stoppa.

Att gå från en fattig bondgård till en operascen var dock allt annat än självklart. Musikstudier kostade pengar som familjen inte hade, och Birgit saknade de kontakter som många andra blivande sångare hade. Det enda hon hade var sin röst – men den var så ovanlig att den öppnade dörrar ändå. När hon sökte till Musikhögskolan i Stockholm antogs hon som etta bland nästan femtio sökande, vilket innebar att talangen vägde tyngre än bakgrunden.

Genombrottet och den krävande repertoaren

År 1946 kom det avgörande tillfället. En sångerska blev sjuk, och Birgit fick med bara tre dagars varsel hoppa in på Kungliga Operan i Stockholm. Att lyckas under sådan press visade vad hon gick för, och snart var hennes namn känt i hela landet.

Birgit Nilsson hade en röst som var ovanligt stark och uthållig. Följaktligen passade hon särskilt bra för de allra tyngsta rollerna, framför allt i Richard Wagners och Richard Strauss operor. Dessa verk är långa och kräver enorm kraft, och många sångare orkar helt enkelt inte. Birgit gjorde det – kväll efter kväll. Hon blev sin tids ledande Wagnersopran och hyllades världen över som Brünnhilde och Isolde. Även som Turandot i Puccinis opera blev hon en stjärna.

Världsstjärna med fötterna kvar i Skåne

Snart stod hon på de mest berömda scenerna i både Europa och USA. År 1958 öppnade hon säsongen på La Scala i Milano som Turandot – den första sångerska som inte var italienare som fick den äran. Året därpå slog hon igenom i New York, där hennes Isolde hamnade på tidningarnas förstasidor. På Metropolitan Opera kom hon att uppträda 223 gånger.

Trots all denna framgång förblev Birgit Nilsson sig själv. Hon var känd för sin humor och sina raka, jordnära svar, och hon behöll banden till Skåne livet ut. Hennes man, veterinären Bertil Niklasson, fick hon syn på under en tågresa, och de förblev gifta i decennier.

Birgit slutade uppträda 1984, men hennes inspelningar lever vidare. Efter hennes död instiftades Birgit Nilsson-priset, ett av de mest prestigefyllda musikprisen i världen, vilket innebär att hennes namn fortsätter att lyfta fram stora artister. Hon dog 2005. Att en bondflicka från en skånsk gård kunde bli en av världens mäktigaste operaröster säger något om vad talang, vilja och hårt arbete tillsammans kan åstadkomma.

Ordlista

ORD	FÖRKLARING
förväntas	det som andra tror eller kräver att man ska göra
följa i någons spår	göra som någon annan har gjort före en
omgivning	de människor och den miljö runt omkring en
självklar	given, lätt att förstå utan tvekan
antas (som etta)	bli insläppt (som bäst av alla)
avgörande	mycket viktig, det som bestämmer utgången
varsel	tid man får på sig som förvarning
uthållig	som håller länge utan att ge upp
repertoar	de verk eller roller en artist kan framföra
hylla	berömma och hedra
prestigefylld	mycket fin och högt ansedd
instifta	grunda, starta (t.ex. ett pris)
åstadkomma	lyckas skapa eller uppnå

Läsförståelsefrågor

1. Varför var det inte självklart att Birgit skulle bli operasångerska?
 1. Hon var inte intresserad av musik
 2. Familjen var fattig och saknade kontakter i musikvärlden
 3. Hennes röst var för svag
2. Vad menas med att hon “antogs som etta” på Musikhögskolan?
 1. Hon var den första som anmälde sig
 2. Hon blev bedömd som bäst av alla sökande
 3. Hon var den enda kvinnan
3. Vad visade händelsen 1946 om Birgit?
 1. Att hon kunde prestera även under stor press
 2. Att hon helst sjöng ensam
 3. Att hon inte gillade att resa
4. Varför passade Birgits röst för Wagners och Strauss operor?
 1. Operorna var korta och enkla
 2. Rösten var stark och uthållig nog för de tunga, krävande rollerna
 3. Hon sjöng helst på svenska
5. Vad var historiskt med hennes uppträdande på La Scala 1958?
 1. Hon var den första utländska sångerska som öppnade säsongen
 2. Hon sjöng utan orkester
 3. Det var hennes sista föreställning
6. Stämmer påståendena med texten? Svara **ja**, **nej** eller **det står inte i texten**.
 1. Birgit Nilsson behöll kontakten med Skåne hela livet.
 2. Hon var den enda sångare som klarade Wagners tunga roller på sin tid.
 3. Hon träffade sin man under en tågresor.
7. Förklara med egna ord vad som menas med att Birgit “förblev sig själv” trots sin framgång.
8. Texten säger att “hennes inspelningar lever vidare”. Vad innebär det för oss i dag?
9. Varför tror du att hennes Isolde i New York 1959 fick så stor uppmärksamhet i tidningarna?
10. Vad vill texten säga med den sista meningen, om vad “talang, vilja och hårt arbete tillsammans kan åstadkomma”?
11. Rubriken är “Från ladugård till La Scala”. Varför passar den för Birgits liv? Vad vill den visa?

12. Birgit kallas "jordnära" och med "raka svar". Vad säger det om hur hon var som person, jämfört med hur en världsstjärna kanske brukar vara?

Diskussionsfrågor

- Birgit kom från enkla förhållanden men nådde världstoppen. Tror du att bakgrund spelar roll för vad man kan bli i dag? På vilket sätt?
- Vad är skillnaden mellan talang och hårt arbete? Vilket tror du betyder mest för att lyckas?
- Birgit valde en annan väg än den familjen önskade. När är det rätt att gå sin egen väg, även om de närmaste tycker annorlunda?
- Hon behöll sin enkelhet trots berömmelse. Känner du till någon känd person som verkar ha gjort tvärtom? Vad händer med människor som blir mycket berömda?
- **Skriv (5–6 meningar):** Skriv om en dröm du har eller har haft. Vad krävs för att nå den, och vilka hinder finns på vägen? Hur skulle du hantera dem?